

FOMENT

Número solt 5 cèntims
BIBLIOTECA PÚBLICA TARRAGONA

Portaveu oficial en les comarques tarragonines, del partit d'Unió Federal Nacionalista Republicana

ANY VIII.

REUS, dissapte 28 de Juny de 1913

Núm. 149

GRAN HOTEL DE LONDRES

ESTABLIMENT DE PRIMER ORDRE

LUXOSOS HABITACIONS

QUARTO DE BANY I DUTXA

AGUSTI CASANOVAS

Coixes a tots els trens

Plaça de Prim - REUS - Telefon núm. 28

SALO DE LECTURA, PIANO I VISITES

SERVEI DE GRAN LLUIMENT

PER A BANQUETS

MUNDIAL PALACE

COBERTS DESDE 3'50. - RESTAURANT INSTALAT FRENTE AL MONUMENT DE COLON. - TELEFON 763. - BARCELONA

Tots els dies de 12 a 3 concerts. — Els divendres plat del dia sopa BOUILLEBAISSE. Dissapte menú corrent i vegetarià. — Gran menjador per a 500 comensals. — Espléndida il·luminació. — Servei esmerat. — Cuina selecta. — Perruqueria i banys.

FOMENT REPUBLICA NACIONALISTA

Conferencia de don Magí Isern

L'evolució del poder de l'Estat

(Acabament)

Seguidament passa a parlar del sistema representatiu que es aquell en el que la porció de la sobirania, de que's desfa cada ciutadà passa a cada representant per a que aquest, en nom del primer, realitzi la funció legislativa. Tracta de la qüestió de si amb una o amb dues Cambres estaran millor representades les aspiracions dels pobles i millor reflexades en els Parlaments les opinions dels ciutadans i les necessitats del país. Descriu el procés de la qüestió nascuda quan la revolució francesa va acabar amb el despotisme dalt i amb l'abjecció d'abaix, de l'antic règim, mes creant una Convenció tirànica que no va reconèixer fre en les seves arbitrarietats, que va fer lleis i va desfer-les al dia següent, perquè des-torbaven els seus capritjos o conveniències, i va dictar decrets que arre-basaven al poble la seva llibertat i el seu honor, perill que's dona en els països amb Parlament unicameral a causa de la carencia absoluta de responsabilitat que contraven els membres del mateix pel vot que disposen a l'urna. Però s'establiren després dues Cambres, perquè l'una es el fre de l'altra; no poden fer-se despòtiques perquè ja saben que cada una té solament una coparticipació en la facultat legislativa; ha-vent-se per tal motiu extès el sistema bicameral fins al punt de que actualment tots els països tenen dues Cambres menys Grecia i Servia en Europa, Guatemala, Honduras i Bolívia en Amèrica i dos dels Estats australians.

Un altre problema que estudia, es si les dues Cambres deuen ésser elegides de la mateixa manera, i després d'exposar els diversos sistemes que's proposen, senyala la tendència dominant científica que tinguent en compte que la representació nacional deu comprendre's de tots els elements que constitueixen la Societat per a qui va a legislar, atribueix a la segona Cambra l'aspecte social de la sobirania, entrant per consegüent en la mateixa; les societats econòmiques, obreres, Cambres de comerç, indústria i navegació, Colegis d'advo-

cats, de metges, etc., Academies científiques, Universitats lliures, etc.

Examina la evolució històrica entre les diverses classes que han encarnat el Poder de l'Estat, que comença per l'aristocràcia de la sang i la teocràcia, segueix l'aristocràcia del diner, la burgesia, que ha d'ésser substituïda per la democràcia que exercirà la seva hegemònia amb l'aristocràcia de l'intel·ligència. La lluita d'aquestes classes ha esdevingut el resum d'una doctrina contemporània, la doctrina socialista; de la manera que la lluita per la vida entre les especies i els individus ha estat introduïda pel darwinisme en la ciencia biològica. L'última paraula de la evolució, es que la lluita de les diverses classes dintre l'història i en els nostres dies, entre l'aristocràcia del diner i el proletariat que es violentíssima i pren proporcions d'una guerra civil, sigui reemplaçada per l'acord, per l'harmonia entre elles, originant-se d'això un progrés més superior.

Sintetitza el procés evolutiu dintre del dret diví i del dret popular, com a origen del Poder de l'Estat; l'evolució que's manifesta dintre dels règims directe, representatiu i referendari, com a orguens d'aquest Poder de l'Estat; la mateixa evolució dintre de la divisió dels poders, principi que com desvirtuat ja per efectes d'un excés de l'evolució en els països on se fondea arrels el parlamentarisme que pretén avassallar als demés poders de l'Estat, lo que haurà de remeiar-se amb el referendòm. Finalment diu que l'evolució en el passat es instintiva, rarament reflexiva, d'aquí en endavant serà consentida, doncs a la força succeeix el dret, al fet brutal el consentiment, i l'evolució ha d'arribar a un punt en que la raó serà la reguladora de les relacions entre els individus d'una societat política.

Enumera les reformes que s'imposen en els orguens i funcions del Poder de l'Estat, conseqüència del principi exposat; entre elles senyala que en l'avenir la democràcia compartirà el seu poder amb l'aristocràcia del pensament, restablint-se així l'equilibri necessari entre l'esperit i la matèria que per pro-

pi, encicli podria arrastrar-se als pens de qualsevol dictador. Establiment del referendòm perquè la sobirania nacional signi quelcom més que una obstrucció. Revisió de la constitucionalitat de les lleis pel Poder judicial. Manteniment de la dualitat de Cambres, tenint cada una utilitat propia ben definida. Restabliment de la unitat de jurisdiccions, essent suprimides les militars, administratives, canòniques i altres, essent reemplaçades pel cos judicial comú. Inamovibilitat de la magistratura per a major garantia dels ciutadans, no dependint del capritxo del poder executiu. Gratuïtat de la justícia, salvo una forta multa al litigant temerari. Supressió del dret de gracia i si subsisteix que passi al Parlament. El Tribunal Suprem deu ésser reemplaçat per un Jurat nacional, amb el principi de la representació proporcional i amb dret de reelecció.

Examina l'organització del Poder legislatiu a Espanya i deixant de part al Congrés que quant més en teoria desde l'any 1890 és elegit pel sufragi universal, s'ocupa de la constitució del Senat, quin sistema està rebutjat i condemnat per la ciencia i per la raó. Critica cada una de les categories de senadors per dret propi (Grans d'Espanya amb 60 mil pessetes, arquebisbes, etc.), vitalicis nomenats per la Corona i els elegits pels compromissaris i corporacions, i arriba a la conclusió de que'l nostre Senat pugna amb el sistema democràtic, representa el privilegi, parteix de la existencia de classes, una superior i una altra inferior, patricis i plebeus, bramans i paries i davant del dret no pot haver-hi més que homes. L'aristocràcia de la sang quines circumstancies enumera, no té aptituds per a participar per dret propi en la funció legislativa. Tampoc deuen ésser senadors els dignataris de l'Església com a tals, ni les funcionaris públics per superior que sigui la seva categoria. Ni den haver-hi, en bons principis, senadors vitalicis nomenats per la Corona que no poden representar de cap manera al poble, sino als interessos privats, personalissimes del que fe de l'Estat o d'algun capdill polític. En el nostre Senat s'hi venen fondos vestigis del Poder absolut. El poder dels reis se resisteix tot lo que pot i no s'acomoda al paper de Poder moderador, i ja que no poden fer-ells directament les lleis, fidels a les tradicions que representen, no volen veure's completament despullats de la facultat legislativa i posen al costat de la Cambra dels representants del poble, un altre que representi al rei.

Això pot passar a Espanya perquè no hi ha veritable Parlament, perquè la Cambra popular, el Congrés, tampoc representa la veritable opinió, millor dit, perquè fora de molt comptades lo-

calitats no n'hi ha d'opinió, del contrari organismes com el nostre Senat s'ha gueren transformats completament. Aquí no hi ha voluntat nacional, base del dret, de la sobirania, com en les nacions modernes; la voluntat nacional està substituïda per la voluntat de l'oligarca, per la voluntat del cacic. Aquí tenim no més que meres apariències de sistema representatiu, escrites en el paper, i cap de les realitats que són conseqüència d'aquell sistema. Tot està com abans de la revolució del 68, com després del desastre colonial al final del passat segle. La descripció del govern d'Espanya pintada per en Costa a base d'oligarquia i caciquisme, en lloc de variar s'ha agravat considerablement. Aquells remeis que en Costa havia senyalat per a redimir a Espanya de l'Estat d'abjecció en que's trobava, el govern de la monarquia Huny d'aplicar-los ha exacerbat el mal.

En lloc de dedicar grans quantitats a fomentar intensivament l'educació i la instrucció per a crear ciutadans, ha creat una nova equadrà, ha emprès una guerra de conquesta que va a ésser la continuació de les antigues colonials, preparant després de la pèrdua de sang i de diners un nou desastre, ha augmentat els pressupostos de Guerra i Marina, fins al punt de que representen un gastó superior a les restants funcions de l'Estat i no ha tingut pel ministeri de Instrucció ni una pesseta.

En lloc de fomentar la producció nacional per a la difusió del benestar material dels ciutadans, els ha amordaçat en gabelles i en impostos; ha augmentat el pressupost general de gastos fins a superar la suma de 1.200 milions de pessetes anyals, ha fet créixer el Deute públic fins a passar de la xifra de 10.000 milions de pessetes, ha creat impostos nous entre altres el d'utilitats; ha portat fins a l'exageració l'augment en l'impost del timbre i en els drets reials; va dictar un reglament per a executar als contribuents deutors a l'Estat, que com totes les nos nostres lleis d'Hisenda sembla un Oodi penal, i en lloc de procurar la riquesa dels ciutadans els dispuets el mos de pa obtingut amb el treball, per a sostenir l'ostentació asiàtica de la reialesa i una extensíssima burocràcia, corrompuda, inepte i entorpidora de l'obra de regeneració nacional.

En lloc de procurar una major descentralització, per a l'ensorrament del caciquisme que's preval d'aquest centralisme per a entronitzar-se, matant la vida local, diotà la llei de jurisdiccions, a l'objecte de reprimir les energies regionals, i aquest Senat nascut del privilegi obeint la veu d'aquell oligarca, d'aquell cacic màxim de la terra gallega, del que a París cedí les nostres colònies, del saquejador de la caixa nacional, acaparant els sous per a la seva

família i clientela, barra el pas a la Mancomunitat catalana, en la que s'havia de concretar la nostra vida regional i ens fa retardar la realització del nostre anhel de millorar-nos.

I què tot això passa, no es un veritable sarcasme, no es menysprejar la dignitat del poble, el dir que han desaparegut els obstacles tradicionals, que podem tots col·laborar en aquesta obra que realitza la monarquia, en una paraula, en que no hi ha inconvenient en confondre'ns amb aquesta gent, factors de la ruïna nacional?

Ont es aquesta monarquia que diu se democratitza, que's fa lliberal i entra en conxorxa amb els carlins per a guanyar les eleccions als republicans; aquesta monarquia que té les Corts tot l'any tancades, com si tinguéssim establert el govern personal, el govern absolut, paralitzant-se completament la funció legislativa, contrariant la evolució, mantenint-nos en l'estancament? Els que han dit que dintre de la monarquia hi cabem tots els liberals, han volgut amb aquest pretext, dissimular, sense conseguir la seva xorca ambiciosa, l'apetit desordenat de poder, la set de mando; mes davant d'aquestes claudicacions, enfront d'aquesta terrible crisis de dignitats, d'aquests pedestals d'antiquitat caiguts, ens hem de mantenir més fermes, més intransigents, més afeerrats en la virtualitat de les institucions republicanes, del mateix modo que's exèrcite lleals se defensen amb més braó quan una part d'ells se passa traïdorament a l'enemic.

I an' aquests monàrquics neofits, an' aquests vulgars aduladors de la persona del rei, sense que en els actes de aquest hi pugui haver-hi motiu d'ala banca; els hem de dir, que nosaltres continuem éssent republicans perquè així ens ho imposa la nostra propia dignitat d'homes lliures, que no dubtem molt en la seva bona fe a l'evolució, perquè hem vist i han vist ells que's molts republicans que han ingressat a la monarquia espanyola no han pogut fer-la jamai compatible amb la democràcia i finalment, que aquella bandera que covardament varen abandonar en l'hemiciòcle del Congrés, la reonir la Catalunya nacionalista i republicana per reunir entorn d'ella a la selecció de tots els republicans, d'aquells que no sentint el vértig enfront de les festes coronades i que abominant del privilegi; desitgin el regne de la pau, de la llibertat i de la veritable igualtat entre tots els homes.

(Una sorollosa i perllongada ovació premià la magnífica i vibrant dissertació del conferenciant.)

Contra l'impopular monopoli de les aigües

Altra rèplica a "Las Circunstancias"

Serí' el conte de mai acabar si volguessim seguir a «Las Circunstancias» en la seva terquetat cada dia més manifesta a mida que s'enfonsa per sempre, en la més grossa de les impopularitats, la mala causa que defensa.

Nosaltres comprem perfectament la situació trista d'aquest escriptor obligat a defensar una causa antipática i per això el compadim fonamentat perquè estem segurs de que pensa com nosaltres; la seva ploma ens ho diu quan ens combat; a l'exterioritzar la seva lluita interna, les tortures per que passa el seu esperit. Per això no li volem treure la il·lusió de seguir combatent-nos, dient-li que's bat en retirada; i anem a contestar-li encara que no més sigui per a esvaïr els seus dubtes, perquè no atribueixi a desatenció nostra lo que no es més que motiu per ajudar-lo a prestar algun servei que se li pod recompensar encara.

Després de reservar els possibilitats un desastre financer als futurs Ajuntaments, no poden ésser més humiliants i oneroses les condicions en que contracten amb l'empresa Caballé.

Després de nostra rèplica contundent i aclaparadora, torna a insistir «Las Circunstancias» imitant l'aragonés del conte, en que'l recars de les entitats econòmiques es atentatori al dret de l'Ajuntament a rescindir el contracte.

Ja s'ha vist que tal com la majoria va redactar la base 30 del Projecte, l'Ajuntament per a rescindir el contracte tindria que comprar totes les accions a la Societat Anònima titulada «Agua de Reus» que importen ja avui dia encara que en valors nominal, 3 o 4 milions de pessetes. Però no n'hi ha prou amb aquest verdader desastre financer que'ls senyors de la majoria reserven als Ajuntaments futurs, sinó que per a major vergonya de la ciutat, aquests bons senyors de la majoria han abandonat el dret de rescindir el contracte a la sola, a l'exclusiva voluntat del contractista senyor Caballé i Goyeneche.

Vegis per a demostrar-ho els dos següents substanciosos paràgrafs del recurs de les entitats econòmiques que tant malament ha llegit «Las Circunstancias»:

«Tal como se hallan redactadas las Bases 19 y 20 del proyecto, el señor Caballé puede suspender el servicio por una causa cualesquiera que él crea caprichosamente que es un caso fortuito o de fuerza mayor. Puede siempre que se le ocurra dejarnos sin agua, creando un conflicto gravísimo a la ciudad; y en cambio el Ayuntamiento de Reus, según aquellas Bases, no podrá obligar a la Empresa a rescindir el contrato; reconociendo por completo de autoridad para exigirle indemnización alguna en concepto de daños y perjuicios; ni siquiera para imponerle la más pequeña multa.

De suerte que si el señor Caballé paraliza totalmente el servicio, no le queda más recurso a nuestro Ayuntamiento según la famosa Base 19, que incautarse provisionalmente del servicio para entregarlo nuevamente a dicho señor el día que le convenga reemprenderlo. Sin más responsabilidad por parte del contratista, que la de abonar al Ayuntamiento los gastos estrictos que haya tenido durante aquella interinidad. Y todo esto por tres veces; de manera, que hasta después de haber aparado su paciencia sufriendo todas las imposiciones y caprichos de la Empresa concesionaria, no podrá el Ayuntamiento declarar la rescisión del contrato.»

Com que «Las Circunstancias» no

s'ha de deixar convèncer, ens reservem tot lo demés que diu el recurs sobre aquesta important materia a fi d'anar-li explicant poc a poc, servint-li a petites dosis per a que s'ho aprengui de memoria i al menys no pugui fer-se més l'ignorant.

Segons un gran descobriment de "Las Circunstancias", no hi ha monopoli; pero nosaltres li demostrarem lo contrari amb el projecte a la mà.

Sobre'l concepte repulsiu del monopoli en que's basa tot el projecte del senyor Caballé i que ha donat lloc a la protesta viril del nostre poble al veure que mereés a ell les aigües de Reus estarien estancades com si fossin cerilles o tabac; creu haver fet «Las Circunstancias» un gran descobriment per a desmentir-nos, reproduint a l'efecte el considerando de la R. O. de 26 de setembre de 1912 en el qual s'afirma que l'exclusiva concedida al senyor Caballé i Goyeneche no constitueix un monopoli per la raó de que s'exceptua de la concessió les aigües destinades a gran industria, les procedents del pantán de Riudecanyes destinades al rego o gran industria i les de l'Empresa Hidrofórica.

Ningú ha vist mai que'l considerando d'una Reial Ordre tingui la força d'una llei; ni que la tingués tampoc no fora més que expressió de la veritat oficial o convencional. I an aquesta veritat convencional declarada per una oficina de l'Estat, nosaltres hi osem la veritat real que naix dels fets, i quina veritat real està declarada en la base 14 del Projecte Caballé que diu textualment:

«El Excmo. Ayuntamiento concede a don Juan Caballé el derecho exclusivo de explotar el servicio de abastecimiento y suministro de agua a la población para todos los usos indicados, o sea domésticos e industriales, abdicando de la facultad de otorgar nuevas concesiones y de autorizar acto alguno que contraveniga a la presente, y hacer por sí ninguna explotación de aguas potables o de uso industrial, pues teniendo que revertir al Ayuntamiento todo lo que es objeto de este convenio, desde el día en que se preste el suministro en la forma estipulada, tendrá la consideración de servicio público municipalizado. Se exceptua de esta base i concesión el agua destinada a la gran industria, entendiéndose por tal la que consume por cada fábrica o establecimiento una cantidad superior a veinte metros cúbicos diarios, y también quedan exceptuadas las aguas del Pantano de Riudecanyes, destinadas a riego o gran industria conforme se indica en la Base 17 y las de la Empresa Hidrofórica que actualmente explota con destino a la industria, mediante la cañería de su propiedad que a dicho fin tiene instalada.»

Si l'Ajuntament en virtut d'aquesta Base abdica o renuncia a la facultat de otorgar noves concessions i de fer per si mateix cap explotació d'aigües potables (no es això decretar un monopoli verdader al declarar l'exclusiva a favor del senyor Caballé? Si no han de poder venir a Reus altres empreses que facin la competència al senyor Caballé, no es això crear un monopoli odiós a favor d'una sola empresa?

Que hi tenen que veure les aigües de la gran industria per a que excolgent-les del contracte no deixi aquest d'ésser un monopoli de fet? No serà un monopoli universal pero es un monopoli general que abarca tots els serveis domèstics i tots els serveis públics i de sanejament de la ciutat.

I que'n farà l'Ajuntament de les aigües del Pantán que segons la Base 17

pel Projecte, no podrà destinar-les ni als usos domèstics ni als usos industrials? Que'n farà de tot aquest gran caudal destinat a remeiar la penúria de la ciutat durant els mesos d'estiu, si aquesta aigua segons les bases del Projecte, l'Ajuntament no pod destinar-la al consum dels veïns de la ciutat?

Segons la peculiar manera d'argumentar de «Las Circunstancias», els veïns de Reus podem donar-nos per satisfets amb que'l Consell d'Estat ens digni que la exclusiva concedida al senyor Caballé no es un monopoli; encara que'l contracte ens impossibiliti de conèixer a altres empreses que podrien portar l'aigua més barato; encara que aquest contracte ens obligui per la força a sortir-nos de les aigües cares i dolentes d'aquell pou miracolós que'l senyor Caballé posseeix al terme municipal de Tarragona, i tinguem de renunciar a les aigües del pantán de Riudecanyes, més pures, més potables i més barates, que dintre de poc tindrem a Reus; i que l'Ajuntament, per haver renunciat a donar-les al consum domèstic i industrial, tindrà que llençar-les a les clavagueres.

Si tot això no es un monopoli de fet i de dret i «Las Circunstancias» té el valor de les seves conviccions per a sostenir-ho es precis per a ésser l'ògic que ho admeti en totes les conseqüències. Es necessari que'l senyor Caballé i Goyeneche renunciï com a cosa innecessaria a la Base 14, barrant-la en absolut del seu projecte.

Nosaltres esperem que «Las Circunstancias» ens conveïxi i confesarem la nostra equivocació i no tindrem inconvenient en depositar la nostra actitud contraria al projecte si logra que don Joan Caballé i Goyeneche esborri la Base 14 del Projecte redactant-la de manera que pugui venir en tot temps a Reus lliurement totes les empreses de aigües que vulguin, i que'l nostre Municipi tingui també llibertat completa de fer noves explotacions destinant les aigües del pantán de Riudecanyes a remeiar la penúria de nostra ciutat oferint-les als veïns en condicions de baratura més favorables que les aigües del pou del senyor Caballé.

Tota la nostra campanya, tots els recursos de les entitats econòmiques, se funda precisament en combatre aquest monopoli faneat per a la societat i en virtut del qual l'Ajuntament renuncia a complir les seves obligacions que són les d'intervenir directament per a promoure el major consum públic i domèstic, buscant la baratura dels preus per a que'ls obrers no hagin d'anar a les fonts i per lograr això l'Ajuntament no té més que dos camins a seguir, com se va demostrar en la conferència del senyor Loperena: o entregar les aigües a la lliure competència de les empreses, o emprendre el servei per compte propi implantant o perfeccionant la municipalització que avui exerceix.

Revelació de que'l caudal declarat en el dictamen del Dr. Almera, no és exacte; doncs en ell consta menys aigua que la que tenim, raó de més per a anar a la municipalització del servei.

Torna «Las Circunstancias» a barrejar números i a fer càlculs nous, per a desvirtuar davant del seu escàs públic la tremenda ensopegada que li férem donar en nostra última rèplica al tenir que donar-li una innocent lliçó d'aritmètica; fent-nos sapigner que té dades a la vista que li permeten assegurar que la ciutat de Reus disposa d'un caudal molt més superior del que nosaltres creiem, partint de la base d'aquell famós certificat del doctor Almera, sus-

crit per l'arquitecte municipal. Aquesta declaració de «Las Circunstancias» té molta importància i inclou una gran revelació. Nosaltres li fem l'honor de créure-la a «Las Circunstancias» per més que no coneixem els dades que dia que té a la vista. Si senyors, si; creiem que «Las Circunstancias» te tota la raó; doncs estem convençuts de que aquell migraudal declarat per l'arquitecte no era exacte ja que així va convenir allavors per a convence al senyor ministre de la necessitat de concedir el privilegi odiós d'exempció de subasta a favor del Projecte Caballé; com també estem convençutíssims que totes les aigües que's perden a Reus en virtut de filtracions i altres excessos, rebassarien el doble i el triple d'aquells 1.870 metres cúbics a que's redueixen les aigües del Municipi, segons la célebre declaració del senyor arquitecte.

Tots els càlculs que fa «Las Circunstancias» per a criticar la conferència del senyor Loperena com també els que feu aquest senyor, se fenden en aquell certificat del doctor Almera; i no hi ha perquè dir que tots parteixen d'una base incompleta, de manera que per a posar-nos d'acord ens manca una base sòlida, i aquesta base sòlida l'únic que podria donar-la es l'arquitecte municipal, dient al poble la veritat, aforant novament totes les aigües i calculant exactament les que's perden i les que's llenen.

Així la ciutat se convenceria de la inutilitat dels grans esforços de la majoria per a fer la nostra felicitat entregant-nos a una empresa forastera i tots plegats, vençuts i vencedors, aniríem a resoldre el problema de les aigües.

No volem discutir del pantán amb els seus detractors mancats d'autoritat i competència.

No volem, no devem seguir a «Las Circunstancias» en la seva vesania detractora del pantán de Riudecanyes i ens remetem de nou als informes de l'enginyer senyor de Pefinto contra quina opinió «Las Circunstancias» no n'ha oposat encara cap d'autoritzada per a justificar les seves grolleres imputacions.

En aquest punt ens remetem a lo dit en nostra rèplica anterior tot esperant les declaracions de don Anton Estivill, secretari de la Junta del Pantán de Riudecanyes i diputat provincial possibilista.

Tenim demanades explicacions an aquest senyor, per a sapigner a que atendre'ns, doncs es precis que cada pal aguantí la seva vela.

CONCLUSIÓ
Contra les grans vergonyes del possibilisme, s'aixeca la ciutat tota en protesta irada, sorgint nous partits que posaran els fonaments de la ciutat futura.

«Las Circunstancias» no pod compondre com aquest poble de Reus tant sumis fins ara a la seva política d'escamoteig de l'opinió pública, se revolta iradament contra'l jou vergonyós de cacics i oligarques. Conseqüents amb aquesta política els possibilistes varen buscar la manera sorprenent, aparatosa de presentar al poble el Projecte Caballé, guardant-se de que a la vista del públic desaparegués el veritable

problema de les aigües; a quin efecte se va convocar la Junta Magna—quin sol nom ja es cursi, com tot lo seu—com si's tractés d'organitzar un programa de festes; perquè sabien per endavant que convocant al gros públic el Projecte Caballé no tindria una opció sistemàtica i raonada, perquè an aquesta classe d'assemblees no es possible anar-hi a estudiar serenament i amb repòs un problema tant complex en els seus variats aspectes legal, tècnic, higiènic, econòmic, social i financer.

Els representants de les entitats econòmiques de Barcelona que formen la Junta d'Aigües han estat més d'un any per a estudiar el problema d'abastament d'aigües d'aquella ciutat. ¿Com és possible que a Reus els representants de les Corporacions econòmiques fecin el miracle en dos o tres sessions de la Junta Magna no ja d'estudiar el problema sinó tant sols d'arribar a plantejar-lo?

Ja s'ha vist que'ls possibilistes no l'han plantejat encara aquest gran problema davant de la ciutat perquè aquesta pobla gent que porta a sobre la càrrega feixuga de tots els vicis que han mantingut l'endarreriment de nostra ciutat, ni tant sols sabrien plantejar-lo aquest problema. ¿Com han de saber realitzar idees els que no més han fet sempre política de persones?

Quan en tots els pobles moderns se procura redimir al poble de l'explotació que se li fa amb els monopolis de serveis públics, traient de mans d'empreses privades funcions que produeixen ganancies que deuen ser aprofitades per la col·lectivitat, l'Ajuntament de Reus, a espatlles d'Europa, en ple segle XX, pacta la creació d'un monopoli a favor d'una empresa, compromentent el pervindre de la ciutat i sotmetent-la a una situació depressiva i retardatària allí ont les nacions més progressives se consideren obligades a avençar constantment, buscant noves formes millor adaptades a les modernes condicions i exigències socials.

Però hi ha un fet indubtable que els possibilistes atacats de ceguera no veuen i es que s'enfonsa per sempre el seu partit que representa tots els vicis i corrupcions i en canvi n'han sorgit de nous i més progressius que sobre les seves runes aixecaran les bases, els fonaments de la ciutat futura.

ESPECTACLES

TEATRO CIRCO

Seleccions sessions de cine per a avui, present-hi part la esplaudida ballarina «Eloisa Carbonell», i l'original número «The 3 Bonays».

Preus i hores de costum.

SALA REUS

Escalldes sessions de cinematogra, tots els dijous, dissabtes i dies festius.

GRANSAAL DE REUS

Grans sessions de cine per a avui. Debut de la cançonetista «Estrella de Levante», i l'excèntric «Churri el Bonito».

Preus i hores de costum.

Centre de Lectura - Teatre

Extraordinaria funció per a demà, diada de Sant Pere, posant-se en escena «Els vells» i «Un cop d'estat».

PREUS.—Palcos platea amb 4 entrades, 5 ptes.—Id. principals amb 4 id. 3 50.—Butaca amb entrada 0 80.—Circular 0 60.—Devantera 0 40.—Entrada 0 25.

FOMENT REPUBLICÀ NACIONALISTA

Cicle de conferències

Avui dissapte, a les 10 de la nit, l'il·lustre advocat de Barcelona i eminent orador

Don MIQUEL LAPORTA

desenrotllarà el tema:

Nacionalisme democràtic

Companyia Francesa del Gramophone

Representació i dipòsit: R. Perpiñá. Major, 22.—REUS
Despatx: 24, pral.

Exit col·lossal dels cèlebres artistes
TITTA RUFFO i CARUSO
en discs Gramophone.

Avis important.—La paraula Gramophone la tenim re-
gistrada en la Convenció de Berna amb el número 2.151, i perseguirem amb tot el
rigor de la llei al que faci ús indegut d'ella.

SENSE aquesta
marca

l'apa-
rell NO és un "Gra-
mophone".
— Catàlegs gratis —

Informació — Local —

Obligada aquesta Arcaldia, a conse-
qüència de l'escassetat d'aigües, a tan-
car i sellar les espites dels rentadors i
totes les demés que no estiguin instala-
des per a l'aigua exclusivament a ésser
beguda, aquesta operació va començar
a practicar-se ahir per l'inspector de
l'Ajuntament. Adverteix l'Arcaldia als
veïns, estiguin preparats per a facilitar
a l'inspector el compliment del seu co-
més i fent present que per tractar se
de la salut pública se castigarán amb
tot rigor les infraccions a les disposi-
cions de l'autoritat.

S'ha concedit a les forces militars de
tota mena, dependents de les coman-
dancies generals de Ceuta i Larache, la
mateixa franquícia postal otorgada, a
les de Melilla per decret de 24 de juliol
de 1909.

Ayui debutarán en el cine Kursaal
de Reus alternant en les sessions que
s'hi donarán, dues notables atraccions:
la completista «Estrella de Levante» i
l'excèntric ballador «Churri el Bonito».
En el programa de cine hi figurarán
les cintes més modernes.

BORRAS-DENTISTA Mercadal, 13. REUS

Ha sigut destinat a Guipuzcoa l'ins-
pector de policia d'aquesta ciutat don
Josep Maria Ciurana.

Pròximament se celebrarà en aques-
ta ciutat una Assamblea Agrícola, en
virtut dels acords presos en la darrera
Assamblea de Tarragona.

El dia 6 del mes entrant visitarà als
seus correligionaris de Falset el leader
regionalista senyor Cambó.

Serà obsequiat amb un banquet.

A Tarragona abans d'ahir per medi
de «velanti», fou pescat en l'interior
de la badia un crustaceo per demés
extrany, sense que'ls pescadors de nos-
tres costes coneixin l'especie.

Segons opinió del doctor don Agustí
Gilbert, se tracta d'un «limulus poly-
phemus», procedent de les costes orien-
tals d'America del Nord.

ESPUMOL BRAGULAT

Es el millor refresc: 14 rals kilo.—De
venda en els bars, cafés i establiments
de begudes.— Dipositari en aquesta:
H. MARINÉ, plaça de Prim, drogueria.
Hi ha frascos de 10, 20 i 40 preses.

Amb el tren corren d'aquesta tarda
marxarán cap a Barcelona uns 10 o 12
vaguitis fusters més, contractats per a
treballar en dita capital.

D'anar seguint aixís i no solucionar-
se la vaga plantejada, ens anem a que-
dar a Reus com diguérem, sense fus-
ters, cosa que hauria de preocupar a
tot el ram de construcció, als propieta-
ris i autoritats locals.

Botiga i pis per a llogar i estante-
ria de la botiga per a vendre.—Carrer
Major, 15, Sabateria GRAS, ont infor-
marán.

Com hem vingut anunciant, ayui dis-
sapte, a les deu de la nit, tindrà lloc al
Foment Republicà Nacionalista, la
conferència de l'eminent orador, l'ilus-
tre jurisconsult de Barcelona, don Mi-
quel Laporta, qui desenrotllará el tema
«Nacionalisme Democràtic».

Donades les brillants qualitats de tan-
eloqüent orador, augurem un èxit so-
lloíssim an aquest acte.

S'ha vist en l'Audiencia provincial
una causa contra un subjecte que viat-
java sense bitllet per la línia de Valen-
cia, essent reincident.

El processat se conforma amb la pena
demanada pel fiscal, d'un any de pre-
siri.

No publiquem l'extracte de la sessió
d'ahir per manca d'espai. Ho farem
demá donant compte extensament d'un
debat motivat per la reproducció de la
majoria imposant a la minoria nacio-
nalista republicana que's cuidi de dis-
tribuir l'aigua.

Tant s'indigná la presidència del
llenguatge empleat pels senyors Brian-
só i Pallejá i de la falta de respecte
del darrer, que 's vegé obligat a
aixecar la sessió, per a acabar tant baix
com poc edificant espectacle.

El públic nombrós que omplena el
saló de sessions i part de la sala anexa,
s'aixecá dret, aplaudint l'actitut de
l'arcalde.

El públic se congregá davant de les
Cases Consistorials, aplaudint i vitore-
jant al sortir els regidors de la minoria
nacionalista republicana.

Gel cristallí VICTORIA

De venda en els principals colmats
i tendes d'ultramarins
Dipòsit permanent per a la venda
al detall **BAR ESQUELLA**
Plaça de Prim
(entrada pel carrer de Sant Llorenç)

Segons ens diu l'Empresa del Teatre
Circo, per no cumplir la Companyia o
el seu representant del Teatre Nou de
Barcelona, senyor Bassó, les condi-
cions convingudes en el contracte, mer-
mant la Companyia tant en el número
de personal com en la qualitat del ma-
teix, la Empresa ha renunciat donar
les funcions de sarsuela que tenia deci-
dides per a aquests dies.

Demá a les dotze del matí tindrà lloc
l'acte inaugural de la Exposició de fo-
tografies que la Secció Exeursionista
del Centre de Lectura ha instalat en
aquella benemèrita entitat.

Per les noves que tenim, aquesta Ex-
posició serà molt notable, tant per la
qualitat com pel número de treballs, que
passen de sis cents.

En les sessions de cine i varietats
que tindrán lloc aquesta nit en el Tea-
tre Circo, hi debutarán dues extraordi-
naries atraccions: la gentil ballarina
Eloísa Carbonell i les notables artistes
«The 3 Ronay's» (musicals).

ANUNCI

Al públic en general i en particular a
tots els metalúrgics, propietaris, mes-
tres d'obres i paletes.—
La raó social abaix expressada, posa
a sa disposició el seu nou taller en el

ram de fundició de ferro, situat en el
carrer del Doctor Robert (cantonada al
de Sant Miquel), en quin s'ofereixen els
seus serveis en tot lo referent an aquest
ram.

Gran assortit de cuines econòmiques
perfeccionades, de totes classes i mides,
aixís com peces soltes de totes classes, a
preus somament reduits.

Reus i juny 1913.
Roig Climent i Gual.

SECCIO OFICIAL

ANUNCI

Ferrocarril Económic de Reus a Salou
(Companyia Reusense de Tramvies)

Se participa als senyors tenedors de
accions serie B, que des del dia 1 al 8
inclusiu del pròxim juliol, de les 17 a
les 19, en les oficines de la Companyia
(Estació del Camí de Salou), se procedirà
al pago del cupó corresponent a
l'últim exercici; i transcorregut dit
plaç, se pagarà tots els dividendes de les
17 a les 18.

Reus 21 de juny de 1913.—L'admi-
nistrador, Miquel Perpiñá.

Institut Pere Mata

S'avis a als senyors obligacionistes
d'aquesta societat que, durant els dies
del 16 al 30 del corrent mes, de 9 a 12,
en la Caixa del Banc de Reus de Des-
comptes i Préstams, se pagarà el cupó
núm. 19 de l'emissió de 1904 i el cupó
núm. 14 de l'emissió de 1906.

Reus 13 de juny de 1913.—P. A. del
C. d'A.—L'Administrador, Joan Bové.

Centre de Lectura

ANUNCI

Aquesta Junta Directiva usant de les
atribucions que li concedeix l'article 21
del vigent Reglament de la societat ha
acordat suprimir els drets d'entrada des
d'ayui fins al dia 30 del corrent.

Reus 17 de juny de 1913.—P. A. de
la J. D.—El secretari de torn, Pere
Aguadé.

Secció de Literatura i Idiomes

Havent-se constituït en aquesta Sec-
ció una «Comissió de Teatre» i desitjant
aquesta organitzar una «Secció de De-
clamació», se complan en convidar als
senyors socis seccionats i no seccionats
que vulguin ingressar-hi per a que se
serveixin allistar-se a Conserjeria indi-
cant nom i domicili.

L'hora senyalada per a l'allistament
es de 10 a 11 de la nit, començant desde
la fetxa fins al 15 del proper mes de
juliol.

Aquesta comissió te'l gust de fer ho
públic per als efectes convenients.

Reus 15 de juny 1913.—La Comissió.

¡ESTIUJANTS!

Platja de Cambrils. Habitacions de
construcció moderna, cuines i mobiliari
per a famílies, amb tot lo necessari per
a un agradable confort. Espaiosa gal-
lèria per a menjador, amb panorama es-
pléndid.

Per a llogner, informarán en la pas-
tisseria MULET, de la mateixa platja.

IMP. SANJUAN GERMANS.—REUS

Borrás-Dentista

Aprovat per la Facultat de Medicina de Madrid

Plassa Constitució (Mercadal), 13, 1.ª, 2.ª - REUS

Métode nou i sens dolor per a el tractament de les dents.—Dents
artificials sense paladar, ganxos ni ressorts deixant el paladar ente-
rament lliure.—Construcció de dentadures de tots sistemes.—Espe-
cialitat amb extraccions sense dolor i corones d'or i porcelana.

Preus econòmics

Consulta: A Mora d'Ebre els dijous primer i tercer de cada mes.
Gratuita de 12 a 1 tots els dies excepte'ls dijous i dies festius

LA HIDRAULICA REUSENSE

de EMILI AULÉS

Gran fàbrica de mosaics hidràulics

Aquesta fàbrica compta a més d'una infinita varietat de dibuixos
en grans existències de rajoles, lo que li permet poguer servir el gen-
re en immillorables condicions de duració i permanència dels colors.

Preus sense competència.—Camí de Riudoms, 3.—Reus

Sastrería LA FAMA

Arraval baix de Jesús, 12.— Reus

El duenyó d'aquest establiment, posa en coneixement del públic,
trobar-se assortit de tota mena de genres de les últimes novetats
per a la vinent temporada d'estiu

A l'alcans de totes les fortunes

Venda de trajos a preus mòdics al comptat i a plaços, per 250
pessetes setmanals, pot adquirir-se un hermós trajo.—Visiteu la Sas-
trería LA FAMA i quedareu convensuts de tot lo abans referit.

ARRAVAL BAIX JESÚS, 12.—REUS

Sidral "Teixidó"

(Nom patentisat)

Se serveix en els bars Esquella, París i Gisbert

¿Volèu apagar la sed?

¿Volèu menjar a gust?

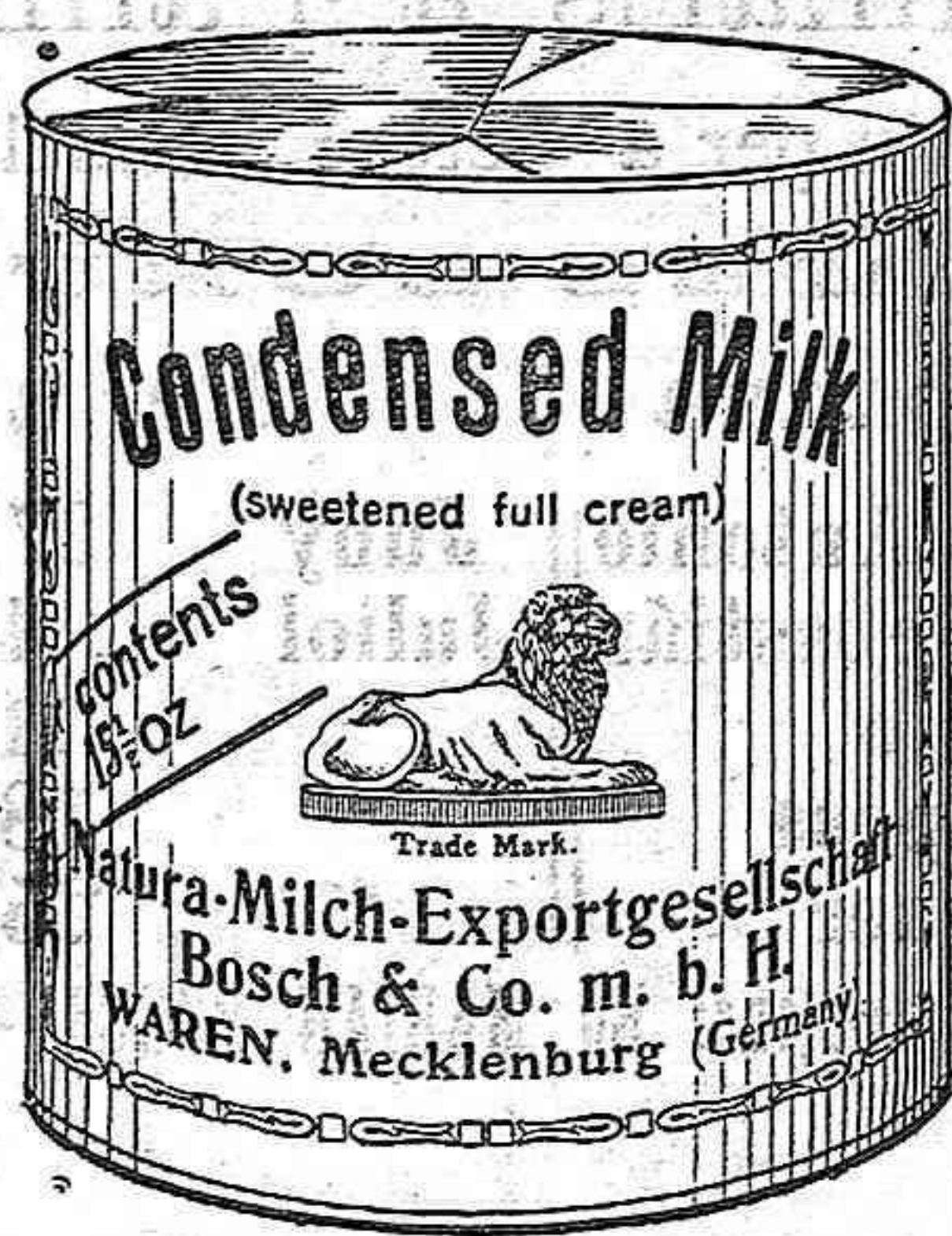
¿Volèu digerir bé?

PRENEU EL SIDRAL LLEGITIM

Es refrescant, aperitiu, antivomitiu i desinfectant gástric-intestinal. Per la
seva puresa i efectes, supera a totes les magnesiaes estrangeres, i és indispensable
als estinejants, viatjants i excursionistes.

Dipòsit a Reus: CASA ESQUELLA. Plaça de Prim, 3.

Tot SIDRAL que no procedeixi d'aquest dipòsit i no sigui servit en vasos de
la casa Teixidó, ES UNA FALSIFICACIO.

Llet condensada Marca Lleó

Aquesta llet que és munyida solament
de les millors vaques, és homogenitzada i
esterilitzada per un procediment de tota
seguretat i baix l'inspecció de les primeres
autoritats científiques.

Es absolutament pura i l'única que con-
té tota la nata, és completament lliure de
gèrmens mórbits i de fermentació, conser-
vant el seu bon sabor en tots els climes i
encara que sigui guardada indefinidament.

L'única que's recomana per als malalts
i la cria dels nens.

Se ven en les millors drogueries i
establiments de comestibles.

ESCOLA MILITAR "PRIM"

Donotea, 1, pral. (enfrent de la Fleca).-REUS

S'adverteix, que en el present any, deuen rebre l'instrucció militar que pre-
vé la llei per a obtenir reducció del temps de servei en files, no tant sols els joves
del reemplaç de 1913 que han pagat quota militar, sinó que també deuen rebre-la
els de 1914 que tinguin el propòsit de pagar dita quota i els del cupo d'instrucció
(abans excedents de cupo) de 1912, els que amb arreglo a l'article 261 capítol
XX de la llei de recrutament han d'esser cridats en l'any actual.

MATRÍCULA OBERTA TOT L'ANY

Classes especials per als residents fora de la localitat.—Consulta gratuita de
tot lo que's refereix al Servei Militar Obligatori.

Per a informes i matricules:

REUS.—Plaça del Quartel, (Pabelló), núm. 3, 2.^{on}, 1.^a
de 15 a 17 els dies feiners i de 11 a 13 els festius,

ALS VITICULTORS.

parteix amb dificultat, és necessària una quantitat major de sulfat per a produir els mateixos efectes i és freqüent l'obstrucció dels pulveritzadors quedant en el fons dels recipients la major part del sulfat fet, comanem el PAPER REACTIU SERRA de resultats excel·lents i preu ínfim.

Es de suma conveniència que'l caldo bordelès que prepara el viticultor per a combatre les malalties eriptogàmiques sigui precisament neutre. La preparació no ha d'ésser ni àcida, ni bàsica; perquè, si és lo primer, ataca les fulles del cep cremant-les i com resulta, ademés, molt soluble, és fàcilment arrosstrada per les plujes i és nula la seva acció benèfica. Si, pel contrari, és excessivament bàsica, aleshores se diposita amb rapidesa, se re-

MANERA D'EMPLEAR EL

PAPER REACTIU SERRA

Quan s'hagi tirat en la solució de sulfat de coure, una quantitat prudencial d'aigua de calç, se sumergeix en la barreja una tira de paper reactiu. Si aquest, permaneix blanc, és que no hi ha encara pro-

CADA LLIBRET VAL 25 CÈNTIMS

FARMACIA SERRA

ARRAVAL DE SANTA AGNA, 80

REUS

VIDRES PLANS

VIDAL GERMANS I C.^a

Martí Napolità (Alcañiz), 7
REUS

IBARRA i C. Stat. en Cmta. SEVILLA

LINIA REGULAR DE GRANS VAPORS

Tots els dijous sortida fixa del port de Tarragona per a Valencia, Alacant, Cartagena, Almeria, Màlaga, Cádiz (admetent càrrega per a Ayamonte i Isla Cristina, Huelva, Sevilla, Vigo, Villagarcía-Carril, Corunya, Ferrol, Avilés, Santander, Bilbao, Pasajes i San Sebastián. — Servei rapit eventual per a Galícia i Nord d'Espanya amb escales a Valencia, Alacant, Màlaga, Sevilla, Vigo, Corunya, Santander i Bilbao, empleant solsament 14 dies en el viatge. — S'expedeix coneixement directe per a Larca i Sant Esteva Pravia amb trasbort al vapor "Luarca núm. 3," i per a Dunquerque als vapors de la Companyia Francesa "Dennis i d'Anzin".

Viatges extraordinaris a Palma de Mallorca

Unic servei fixe i setmanal per a Cete i Marsella tots els divendres

PROXIMES SORTIDES

Per a la Costa d'Espanya

Per a Cete i Marsella

Juny	26	Vapor Cabo San Antonio
Juliol	3	" " S. Sebastián
"	10	" " Quejo
"	17	" " Oropesa
"	24	" " Higer

Juny	27	Vapor Cabo Quejo
Juliol	4	" " Oropesa
"	11	" " Higer
"	18	" " San Martín
"	25	" " Roca

Per a més informes, al consignatari a Tarragona: En MARIAN PERES. - Real, núm. 32. - Telefon núm. 45

Ferrocarrils

Servey que regeix desde'l dia 1 de Setembre de 1912

De Reus a Barcelona	
Surt a las 4:35 per Vilanova y arriba 8:12	
12:35	13:07
14:08	14:45 (m.)
18:08	18:25 (c.)
20:50	21:34 (m.)

De Barcelona a Reus	
Surt 5:50	Arriba 9:21 (m)
8:25	10:39 (B)
9:23	12:48 (c)
13:5	16:26 (l)
5:41	19:24 (m)
19:50	22:3 (B)

De Reus a Falset y Mora	
Surt 6:50	Arriba 9:58 (m)
10:45	11:50 (B)
13:18	14:58 (c)
16:30	18:57 (m)
19:46	21:48 (m)
22:11	23:16 (B)

De Reus a Lleida	
Surt a las 8:25	Arriba a las 11:22 (correu)
13:55	20:05 (m)
17:59	22:03 (m)
20:30	22:32 (m)

De Lleida a Reus	
Surt 5:30	Arriba 9:46 (m)
16:15	20:17 (m)
18:29	21:58 (c)
20:39	22:58 (m)

De Reus a Tarragona	
Surt a las 7:38 y arriba a las 8:11 (m.)	
9:57	10:30 (m)
12:35	13:07
14:08	14:45 (m.)
18:08	18:25 (c.)
20:50	21:34 (m.)

De Tarragona a Reus	
Surt 7:35	Arriba 8:10 (c.)
9:00	9:35
12:29	13:06 (m)
16:36	17:14 (m)
19:25	20:03 (m)

Companyia Reusense de Tranvias

Servey de trens que regeix desde'l dia 1 de Setembre de 1912

Sortides de Reus	
Araval de Robuster	
Tren n.º 4 a las 3:30	Tren n.º 3 a las 4:15
" 6 " 8:18	" 5 " 9:07
" 2 " 10:15	" 7 " 11:15
" 8 " 14:50	" 1 " 15:50
" 38 " 16:30	" 39 " 18:40

NOTA.—Desde'l proper diumenge, dia 22 dels corrents, fins i tot avís en llog. dies festius se despatxaran billetes d'anada y tornada de Reus a Salou a 0'55 pessetes, validos para tot lo dia.

LINIA DE VALENCIA

Surten de Salou para Valencia, —9'18.—11'15.—17'07 (fins a Tortosa), —0'02.— Arriben de Valencia a Salou, —4'19.—9'17.—14'55.—18'38.

EL BRUCH

Domicili social, Concepció, 14.

Fi de l'Associació.—L'Associació EL BRUCH, permet crear i constituir un dot per als fills, una herència per a la familia i un capital per a matrimonis que pensin en el dia de demà en que la soletat d'un dels dos pot causar-los la miseria. Els sollicitants deuen tindre en compte que sols abonant en els quatre primers mesos del seu ingrés una módica quantitat per a gastos d'administració, podrán assegurar un capital de 1.000 a 50.000 pessetes a base del verdader mutualisme.

Pólices pagades fins a la fetxa 12, havent desembolsat 235'70 i cobrant els seus hereders 4.744'00 pessetes. Quotes assegurades 1.293, formant un Capital inscrit de 1.293.000 ptes.

TOTS PER A UN, UN PER A TOTS

Anunci aprovat per la Comisaría General de Segurs).

La correspondencia al Director General don A. B. B. B.

Associació Mutua de Segurs sobre la Vida, legalment constituída amb arreglo a la llei de 14 de maig de 1908, per lo tant intervinguda i fiscalitzada per l'Estat.

REUS. L'unió fa la força